

Dansk expressionism i Vedado

Text & bild • Örjan Ekström

I stadsdelen Vedado i Havanna finns nio stora väggmålningar som den danske konstnären Asger Jorn utförde under tio dagar i januari 1968. Jorn var inbjuden till en internationell kulturkonferens. Trots sin positiva inställning till revolutionen ledsnade han efter några dagar på att sitta sysslös och lyssna på de oändligt långa anförandena. Han ville måla i stället.

Asger Jorn längtade efter sina penslar och färger och bad de kubanska värdarna att få utföra ett konstnärligt arbete på plats. Först erbjöd man honom att göra omslag till chokladaskar, något som inte lockade Jorn särskilt mycket. Istället fick han genom sin kubanske konstnärsvän Wifredo Lam utsmycka det nyinrättade historiska revolutionsarkivet, i en före detta USA-ägd banklokal på den stora gatan Linea i Vedado.

Chef för arkivet var Celia Sanchez, en av de fyra legendariska kvinnor som deltog i gerillakriget i bergen i östra Kuba tillsammans med Fidel Castro och Che Guevara. Hon blev Fidels ständiga sekreterare till sin död 1980. Hon var mycket pådrivande när det gällde konst och kultur.

Konferensdeltagarna bodde på Hotel Habana

Libre, men när Asger Jorn satte i gång med sin målning tillbringade han i stort sett hela dygnet på det historiska arkivet. Arvodet bestod av fria cigarrer och rom. De stora målningarna är typiska för Jorns expressiva, färgstarka och icke-figurativa stil. Titlarna är bland annat "Fira revolutionen", "Revolutionens fiender", "Imperialismen" och "Förberedelser för morgondagens mål".

Väggmålningarna blev med åren allt mörkare beroende på miljöföroreningarna i storstaden Havanna. År 2006 restaurerades målningarna med danskt bistånd.

Jag besökte arkivet sommaren 2009. Det ligger på Linea nr 1009 mellan 10e och 12e gatan. En mycket vänlig vaktmästare guidade mig runt i lokalerna, där det fanns två muralmålningar till av andra konstnärer. Vaktmästaren berättade att det inte kommer särskilt många besökare, majoriteten är danska turister.

2005 utgavs en bok av Troels Andersen och Ole Sohn "Jorn i Havanna" som går att köpa på Internet för cirka 200 kronor. En ny upplaga kommer den 16 juni i år och kostar 299 dkr. Titeln är Asger Jorn i Havanna, texten är på danska och innehåller rikligt med bildmaterial.

På den stora internationella kulturkongressen i Havanna 1968 deltog en lång rad europeiska konstnärer, författare och artister. Det var Wifredo Lam, en av Kubas mest världsberömda konstnärer, bosatt i Paris men med familjeanknytning till Sverige, som tagit initiativ till kongressen. Från Sverige deltog många av 60-talets kända kulturpersonligheter.

Asger Jorn knöt kontakt med den kubanska konstnären Salvador Gonzalez, som sedan bjöds till Danmark för att göra stora muralmålningar där. Det var samme Salvador Gonzalez som drog igång muralmålningar i Hamelgränden, Callejón Hamel, i Centro Habana. Där är det lätt att se samhörigheten mellan de två konstnärerna.